
Saksnr: 2020/45997-52
Saksbehandlar: Merethe Helland Nordnæs

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Valnemnda		28.09.2020
Fylkestinget		29.09.2020

Val av skjønnsmedlemmer for Vestland fylkeskommune for perioden 2021-2024

Forslag til innstilling

1. Fylkestinget gjer vedtak om val skjønnsmedlemmer for Vestland fylkeskommune for perioden 2021-2024, som framlagt i notat til møte i valnemnda den 27.09.2020, RS-sak 20/45997-54.

Samandrag

Det går fram av lov om skjønn og ekspropriasjonssaker § 14 (skjønnsprosessloven) at det i kvart fylke skal vere eit utval av skjønnsmedlemmer som vert oppnemnd av fylkestinget, etter forslag frå tingrettane og kommunestyrane. Oppnemninga skal gjerast innan 15. oktober året etter kvart kommunestyreval, og gjeld for fire år frå 1. januar det påfølgjande år. Valperioden for skjønnsmedlemane er 1. januar 2021 – 31. desember 2024.

Skjønnsmedlemmer (tidlegare kalla skjønnsmenn) kan karakteriserast som sakkunnige meddommarar.

Forslag til skjønnsmedlemmer vert lagt fram som eit eige notat til valnemnda.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Ingrid Kristine Holm Svendsen
Fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Skjønnsmedlemmer kan karakteriserast som sakkunnige meddommarar. Dei deltek både i tingretten, jordskifteretten og lagmannsretten i rettslege skjønn og overskjønn (skjønn i lagmannsretten). Slike skjønn er ein form for rettargang kor føremålet som regel er å fastslå verdien av eller rettigheitar i fast eigedom.

Skjønn vert og mykje brukt i samband med ekspropriasjon og når område vert verna etter lov om biologisk mangfald. Skjønn kan og brukast i samband med erstatning etter naturskade. Skjønnsmedlemmene skal alltid utgjere fleirtalet målt opp mot talet på fagdommarar.

Skjønnsmedlemmene vert oppnemnd av fylkeskommunen, etter forslag frå kommunane. Det er ingen øvre aldersgrense for vervet. (Jfr. Domstolslova § 70 2.ledd nr. 1.)

Det er skjønnsprosesslova § 14 som regulerer val av skjønnsmedlemmer. Det er eit utval per fylke og kvart utval vert nytta både av lagmannsretten, tingrettane og jordskifterettane i det aktuelle fylket. Det er departementet som fastsett kor mange det skal vera i kvart utval. Fylkeskommunane og kommunane mottek denne informasjonen frå departementet.

Fylkestinget oppnemner skjønnsmedlemmer etter forslag frå kommunar og domstolar. Skjønnsmedlemmane vert som tidlegare nemnd, nytta i saker som gjeld skjønn. For domstolane er det difor viktig at skjønnsmedlemmane har ein særleg kompetanse, til dømes innan verdifastsetting av landbrukseigedomar, økonomi og rekneskap, skogbruk, bygningsfagleg kompetanse eller reindrift.

Skjønnsmedlemmane har etter rettsgebyrforskrifta § 1-2 krav på godtgjersle pr. dag eller tapt arbeidsforteneste, som i tilfelle må dokumenterast. Å gjere teneste som eit innkalla skjønnsmedlem er ein plikt. Ein kan få fritak i ein del tilfelle, men dette må vere avtalt på førehand. Det vert stilt krav om fritaksgrunn og dokumentasjon på fritaksgrunn.

Det er gjennomført vandelskontroll av dei kandidatane som er foreslått, Jfr Domstolslova § 73 Jfr. § 79.

Det skal oppnemnast skjønnsmedlemmer frå 43 kommunar, i Vestland fylkeskommune.

Rettsleg grunnlag:

Vilkåra for å kunne vera skjønnsmedlem går fram av skjønnsprosesslova § 14 og domstolslova § 70, og §§ 71-74.

Det går fram av skjønnsprosesslova § 14 at:

«I hvert fylke skal det være et utvalg av skjønnsmedlemmer som oppnevnes av fylkestinget etter forslag fra tingrettene og fra kommunestyrene. Oppnevningen foretas innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg, og gjelder for fire år fra 1. januar det påfølgende år. Utvalget skal ha så mange medlemmer fra hvert domssogn som departementet fastsetter. Ved fastsettingen av antallet tas hensyn til hvor mangeskjønnsaker det vanligvis er i domssognet.

Ved oppnevningen skal det tas sikte på at utvalget får en allsidig sammensetning, og at de som oppnevnes har kyndighet på et eller flere områder som vanligvis berøres ved skjønn. Reglene i domstolsloven § 70, unntatt annet ledd nr. 1 om en øvre aldersgrense, §§ 71 til 74 og § 79 gjelder tilsvarende. Det samme gjelder retten til fritak på grunn av utdørt tjeneste etter domstolsloven § 90 første ledd annet punktum.

Fylkesrådmannen skal innen 1. november året etter hvert kommunestyrevalg sende oppgave over alle skjønnsmedlemmer i det fylkesvise utvalg til tingrettene og jordskifterettene i fylket og til vedkommende lagmannsrett. Oppgaven skal inneholde fullt navn, adresse, fødselsnummer, eventuell telefon til arbeidssted og privat, stilling og yrke, samt angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i.»

Reglane om sletting og oppnemning av nye skjønnsmedlemmer går fram av lova § 15:

«Sletting av skjønnsmedlemmer frå utvalget, jfr § 14, foretas av fylkesrådmannen når et skjønnsmedlem flyter fra fylket eller for øvrig vilkårene fr sletting foreligger eter reglene i domstolsloven § 76 første eller annet ledd. Før avgjørelse treffes, skal vedkommende skjønnsmedlem så vidt mulig få høve til å uttale seg, og han skal om mulig gis meddelelse om resultatet. Reglene i domstolsloven § 76 tredje ledd om klage gjelder tilsvarende. Klagen går til lagmannretten. Istedentfor et skjønnsmedlem som er slettet, oppnevner fylkesrådmannen en annen.

Beslutning om endringer i skjønnsmedlemsutvalget meddeles tingrettene og jordskifterettene i fylke og vedkommende lagmannsrett.»

Vilkåra for å kunna vera skjønnsmedlem kjem fram i skjønnsprosesslova § 14 som nemnd ovanfor, og i domstolslova §§ 70 med unntak av andre ledd nr. 1, øvre aldersgrense, og §§ 71-74, som gjeld tilsvarande for fylkeskommunen ved val av skjønnsmedlemsutval.

Domstolslova §§ 70 - 74 lyder:

§ 70. Den som velges, må ha tilstrekkelige norskkunnskaper, og for øvrig være personlig egnet til oppgaven.

I tillegg må vedkommende

1. være over 21 år og under 70 år, ved valgperiodens start,
2. ikke være fradømt stemmeretten i offentlige anliggender,
3. ikke være under offentlig gjeldsforhandling eller konkursbehandling eller i konkursskarantene,
4. stå innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen på valgdagen, og
5. være statsborger i Norge eller et annet nordisk land, eller ha stått innført i folkeregisteret som bosatt i riket de tre siste år før valgdagen.

§ 71. Utelukket fra valg på grunn av stilling er:

1. Stortingets representanter og vararepresentanter,
2. statsrådets medlemmer, statssekretærer, statsrådenes personlige politiske rådgivere og ansatte ved Statsministerens kontor,
3. fylkesmenn og assisterende fylkesmenn,
4. utnevnte og konstituerte dommere og ansatte ved domstolene,
5. ansatte ved påtalemyndigheten, i politiet og kriminalomsorgen og personer som er tildelt begrenset politimyndighet,
6. ansatte i Justisdepartementet, Politidirektoratet og Domstolsadministrasjonen og dens styre,
7. ansatte og studenter ved Politihøgskolen og Fængselsskolen,
8. praktiserende advokater og advokatfullmektiger,
9. kommunens administrasjonssjef (medlemmer av kommunerådet i kommuner med et parlamentarisk styringssystem) og andre kommunale tjenestemenn som tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget.

§ 72. Utelukket fra valg på grunn av vandel er:

1. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i mer enn ett år,
2. den som er idømt forvaring eller særreaksjoner etter straffelovens § 40 eller §§ 62 til 65,
3. den som er idømt ubetinget fengselsstraff i ett år eller mindre, og det ved valgperiodens start er mindre enn 15 år siden dommen var rettskraftig,
4. den som er idømt betinget fengselsstraff, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig,
5. den som er idømt eller har vedtatt bøtestraff for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden dommen var rettskraftig eller vedtakelsen,
6. den som har fått betinge påtaleunntatelse eller domsutsettelse for et forhold som etter loven kan medføre fengsel i mer enn ett år, og det ved valgperiodens start er mindre enn 10 år siden avgjørelsen var rettskraftig.

Dom på samfunnsstraff medfører utelukkelse etter første ledd nr. 1 eller 3, avhengig av lengden av den subsidiære fengselsstraffen. Ved delvis betinget fengselsstraff vurderes hver del for seg etter første ledd.

§ 73. Kommunen skal kontrollere at ingen velges i strid med §§ 70-72.

For kontroll etter § 72 kan det foretas vandelsvurdering etter reglene i politiregisterloven § 45.

§ 74. En person kan kreve seg fritatt fra valg dersom helsetilstand eller andre særlige grunner tilsier det, eller vedkommende har vært medlem av et utvalg av lagrettemedlemmer eller meddommere i to politiske perioder tidligere.

Avgjørelse om fritak treffes av kommunen.

§ 79, 1. ledd, 1 pkt: Etter anmodning fra en domstol, kommune eller fylkeskommune skal politiet gi opplysning om siktelse, tiltale eller dom mot personer som er aktuelle ved valg av meddommere, skjønnsmedlemmer eller jordskiftedommere.»

Vurdering

Fordelinga av skjønnsmedlem mellom domssokna i Vestland fylkeskommune er fastsett slik:

Domssokn:	Tal medlemmer:
Sogn og Fjordane tingrett	199
Hardanger tingrett	41
Sunnhordland tingrett	54
Bergen tingrett	221

Etne kommune er overført frå Sunnhordland tingrett til Haugaland tingrett, men det er framleis Vestland fylkeskommune som skal velja skjønnsmedlem frå Etne. Det skal veljast fire skjønnsmedlemmer frå Etne kommune.

I E-post av 02.04.2020 frå Vestland fylkeskommune til kommunane i Vestland fylkeskommune og tingrettane i Vestland, bad fylkeskommunen om at kommunane og tingrettane kom med forslag på skjønnsmedlem. Dei vart bedne om å levera forslag/merknader innan den 30.06.2020. Få av kommunane leverte forslag innan den fristen, enkelte til dels svært seint. Enkelte kommunar har ikkje levert forslag, dette trass i påminning. Dette skapar problem for innsamling av naudsynt informasjon om dei foreslåtte skjønnsmedlemmane.

Bergen tingrett har sendt inn forslag til skjønnsmedlemmer. Tingretten gjer merksam på at kandidatane ikkje er spurde på førehand om dei har innvendingar mot å stå på lista. Fylkesrådmannen av den grunn vald å ta desse forslaga ut av saka/lista. Vestland fylkeskommune har ikkje motteke forslag frå dei andre tingrettane i Vestland domssokn.

I skriv av 13.12.2019 frå Justis - og beredskapsdepartementet til kommunane, fylkeskommunane og fylkesmennene, går det fram i Retningslinjer for val av forliksmedlemmer og skjønnsmedlemmer, at det samla forslaget til skjønnsmedlemmer frå kommunane bør innehalde ca. 20 % fleire namn enn det talet som skal veljast. Det går deretter fram at: *«Oversikten over skjønnsmedlemmer skal inneholde opplysninger om de forslåtte navn, adresse, fødselsnummer, yrke og stilling, eventuelt telefonnummer til arbeidssted og privat, samt angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i, i den grad dette ikke dekkes av yrkesbetegnelsen.»*

Det går fram departementet sitt skriv av 13.12.2019 at dei i liten grad har bruk for skjønnsmedlemmer med «alminneleg kompetanse». Dei fleste domstolar har behov for skjønnsmedlemmer med kompetanse innan ulike sider av verdifastsetjing, bruk og drift av fast eigedom. Mange domstolar nemner også behov for skjønnsmedlemmer med særleg kompetanse på plan- og reguleringsprosessar og kunnskap om bygg- og anleggsvirksomheit. Mange ynskjer også at skjønnsmedlemmene har særleg kompetanse innan økonomi, revisjon og rekneskap. Domstolane gjer uttrykk for at det er viktig at det i opplistinga over skjønnsmedlemmene vert opplyst om kva for ein utdanning, stilling og erfaring dei har. Det er fleire kommunar som ikkje har opplyst om dette. I ei sak er det ikkje opplyst adressene til dei føreslåtte medlemmene.

I skriv av 13.12.2019 går det og fram at i domstolanes arbeidsmåtar, vil det vere ein stor fordel om skjønnsmedlemmene har ein viss digital kompetanse.

Mange kommunar foreslår berre så mange kandidatar som det skal veljast. Bergen kommune skulle komme med forslag på minimum 70 medlemmer. Dei har kome med forslag på 32 medlemmer. Bergen kommune har opplyst at dei lenge har forsøkt å rekruttera fleire medlemmer, mellom anna gjennom gjentatte utlysingar i presse og på kommunens heimesider, men utan å lukkast med dette.

I notatet til valnemnda er det sett frem forslag til val av tilsaman 498 skjønnsmedlemmer for Vestland fylkeskommune.

Vedtakskompetanse

Fylkestinget Jfr. skjønnsprosesslova § 14 1. ledd, Jfr. Reglement for folkevalde organ og delegering for Vestland fylkeskommune, reglement for fylkestinget pkt. 2.4.5:
«Val og suppleringsval til særlovsorgan og andre organ oppretta av fylkestinget, der oppnemninga er lagt til fylkestinget».

Reglement for folkevalde organ og delegering for Vestland fylkeskommune, reglement for valnemnda pkt 2, Oppgåver:
«valnemnda gir innstilling i saker om val av skjønnsmedlemer».

Vurderingar og verknader

Økonomi: Skjønnsmedlemmane har etter rettsgebyrforskrifta § 1-2 rett på godtgjersle pr. dag, eller tapt arbeidsforteneste. Dette er midlar som ikkje går over fylkeskommunen sitt budsjett.

Klima: Ikkje relevant.

Folkehelse: Ikkje relevant.

Regional planstrategi: Ikkje relevant

Konklusjon

Val av skjønnsmedlemmer for perioden 01.01.2021-31.12.2024 for Vestland fylkeskommune må gjerast.